

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Херсонської обласної державної адміністрації
Херсонський державний університет
Комунальний вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти»
Херсонської обласної ради
Бердянський державний педагогічний університет
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
Поморська академія (м. Слупськ, Польща)
Мукачівський державний університет
Барановичський державний університет (м. Барановичи, Білорусь)
Миколаївський національний педагогічний університет імені В. О. Сухомлинського

**ПІДГОТОВКА
СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА
ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
В УМОВАХ РОЗБУДОВИ НОВОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

**Збірник матеріалів Всеукраїнської з міжнародною участю
науково-практичної конференції**

УДК 378.016+37.017.7:373.3

Підготовка сучасного педагога дошкільної та початкової освіти в умовах розбудови Нової української школи: збірник матеріалів Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції. – Херсон: ТОВ «Борисфен-про», 2018. – 404 с.

Редакційна колегія: проф. Петухова Л. Є., доц. Саган О.В., доц. Борисенко Н.М., доц. Кабельнікова Н.В, доц. Ляпіна В.В., доц. Пермінова Л.А., доц. Семашкіна Г.М., ст. викладачі Москова Т.М., Гаран М.С., викладач Бальоха А.С.

Рецензенти:

Кузьменко В.В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки й менеджменту освіти Комунального вищого навчального закладу «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради

Коробова І.В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри фізики та методики її викладання Херсонського державного університету

Затверджено вченою радою Херсонського державного університету

(протокол №10 від 26 березня 2018 р.)

У збірнику представлено матеріали роботи Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції “Підготовка сучасного педагога дошкільної та початкової освіти в умовах розбудови Нової української школи”, яка проходила 19-20 квітня 2018 року на факультеті дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету. У статтях розкриваються актуальні питання дошкільної та початкової освіти за напрямками: «Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності сучасного педагога дошкільної та початкової освіти», «Інновації в дошкільній та початковій освіті в контексті євроінтеграційних змін», «Методологія, технології та методики реалізації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти та школі І ступеня», «Проблеми теорії і практики реалізації спеціальної та інклюзивної освіти дітей з особливими освітніми потребами», «Актуальні проблеми неперервної освіти», “Сучасні тенденції дошкільної та початкової освіти очима майбутніх науковців”. Представлені матеріали можуть бути використані педагогами для підвищення ефективності організації освітнього процесу у закладах освіти та студентами спеціальностей 012 «Дошкільна освіта» та 013 «Початкова освіта» під час теоретичної підготовки та написання наукових робіт.

Відповідальність за зміст статей несуть автори.

ISBN 978-966-97776-1-4

Семіяга Я.В., ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНА СТОРОНА МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ СИСТЕМНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ.....	369
Пашенко К.С., УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА ЗАСАДАХ ІНТЕГРАЦІЇ.....	372
Старостіна Т. В., ІНТЕГРАЦІЯ СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	374
Прилепська Л. П., РОЗВИТОК КРЕАТИВНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	377
Андрієнко В.В., ФОРМУВАННЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА ЯК АКТУАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	381
Воляннюк А.С., КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ СТАНДАРТІВ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ (ІСТОРИКО-ЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ).....	383
Петрак В.В., ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	385
Халкіна А.В., ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗМІСТУ МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ РОЗБУДОВИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	387
Чуча А.М., ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	389
Досенко Ю. В., СТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА – КРОК ДО НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	391
Молнар Т.І., Шингляр Ю.І., СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ»	394

УДК 373.3.011.3-051(045)

Молнар Т.І.кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії
та методики початкової освіти,**Шингляр Ю.І.**магістрант,
Мукачівський державний університет

СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ»

Актуальність. В умовах модернізації системи освіти в Україні особливої актуальності набувають питання підвищення професійної майстерності вчителів початкової школи, їх професіоналізму та психологічної культури. Адже сучасне суспільство потребує компетентного педагога, здатного до прийняття нових ідей, нестандартних рішень, активної участі в інноваційних процесах. Розв'язання цих завдань під силу тільки компетентному висококваліфікованому педагогу, який володіє відповідною теоретичною та методичною підготовкою, має необхідні особистісні якості.

Багатогранність і складність завдань формування нової людини в умовах відродження національної школи роблять проблеми педагогічної майстерності особливо актуальними в сучасній теорії і практиці початкового навчання. Педагогічна майстерність завжди була й буде центром притягання, еталоном, якого прагнуть досягти в професійній діяльності працюючі за покликанням учителі.

Аналіз сутності і змісту педагогічної майстерності вчителя в психолого-педагогічній літературі засвідчив, що означена проблема не є новою. Вагома частка у розробці проблеми педагогічної майстерності належить працям І.Зязюна, А.Макаренка, В.Семиченко, В.Сухомлинського, Н.Тарасевич, Л.Хомич та ін. Зокрема, проблемою визначення сутності і змісту педагогічної майстерності займалися такі дослідники, як Є.Барбіна, О.Дубасенюк, І.Зязюн, Н.Кузьміна, Н.Кухарев, А.Щербаков. Структуру педагогічної майстерності вивчали В.Кан-Калик, Д.Крамущенко, І.Кривонос. Загально-педагогічні засади проблеми формування педагогічної майстерності вчителя у своїх працях досліджували П.Астахов, Ю.Бабанський, Н.Ничкало, О.Савченко та ряд інших науковців.

Мета – на основі аналізу психолого-педагогічної літератури уточнити сутність та зміст поняття «педагогічна майстерність вчителя початкової школи».

Виклад основного матеріалу. На всіх етапах розвитку системи освіти в Україні проблема педагогічної майстерності перебувала в центрі уваги науковців та вчителів-практиків.

На сьогоднішній день у науковій літературі існують різні характеристики поняття «педагогічна майстерність», але немає єдиного визначення, яке точно і повно розкриває його зміст і сутність.

Найбільш вдало сутність педагогічної майстерності розкрита в «Педагогічній енциклопедії»: «...це високе мистецтво виховання і навчання, що постійно вдосконалюється, доступне кожному педагогу, який працює за покликанням і любить дітей. Педагог – це спеціаліст високої культури, який глибоко знає свій предмет, добре ознайомлений з відповідними галузями науки чи мистецтва, практично розбирається в питаннях загальної і, особливо, дитячої психології, досконало володіє методикою навчання і виховання».

В українському педагогічному словнику за редакцією С.Гончаренка педагогічна майстерність характеризується «...високим рівнем педагогічної діяльності, критеріями якої є науковість, гуманність, доцільність, оптимальність, результативність, демократичність, творчість».

Своє бачення педагогічної майстерності неодноразово висловлював А.Макаренко, який вважав, що педагогічна майстерність не є справою талановитих людей, що майстром

може стати кожний, якщо йому допоможуть і якщо він сам буде працювати. Для педагогів сучасності вагомості набуває таке висловлювання А.Макаренка: «Майстерність вихователя не є якимось особливим мистецтвом, але це спеціальність, якій потрібно навчати, як потрібно навчати лікаря його майстерності, як потрібно навчати музиканта» [1, с. 3].

М.Дяченко і Л.Кандибович зазначають: «Педагогічна майстерність – це високий рівень професійної діяльності вчителя. Ззовні вона проявляється в успішному творчому вирішенні найрізноманітніших педагогічних завдань, в ефективному досягненні способів і цілей навчально-виховної роботи. З внутрішньої сторони майстерність – це функціонуюча система знань, умінь, навичок, психічних процесів, властивостей особистості, що забезпечує виконання педагогічних задач» [2, с. 75].

Групою вчених (В.Алексеева, В.Боднар, Л.Карпова, Л.Хомич) сутність цього феномена визначається через «соціально-психологічне утворення», яке притаманне особистості педагога. Останнє можна характеризувати як суб'єктивні прояви фахівця, що задовольняють еталонні вимоги професійної діяльності. Наявність суб'єктивних проявів дозволяє зробити висновок про те, що професійна майстерність має базуватися на високому духовному рівні, загальній культурі, педагогічному досвіді та притаманним педагогові особистісних якостей, що мають професійне значення.

І.Зязюн сутність педагогічної майстерності розглядає як найвищий рівень педагогічної діяльності та як вияв творчої активності особистості педагога Сутність цієї педагогічної категорії вчений визначає як комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі» [2, с.30]. Педагогічна майстерність не зводиться тільки до діяльності і не обмежується високим рівнем теоретичної і методичної підготовки вчителя, а й передбачає особистісні його якості, його позицію, здатність виявляти творчу ініціативу на підставі реалізації власної системи цінностей [2].

Так, Н.Кузьміна та Н.Кухарева трактують педагогічну майстерність як «найвищий рівень педагогічної діяльності, який виявляється в тому, що у відведений час педагог досягає оптимальних наслідків». Окрім цього, Н.Кузьміна визначає майстерність як «володіння професійними знаннями, вміннями і навичками, що дозволяють спеціалісту успішно дослідити ситуацію (об'єкти і умови діяльності), сформулювати професійні задачі, виходячи із ситуації, та успішно їх розв'язувати відповідно до цілей, які поставлені перед наукою».

За визначенням А.Щербакова, педагогічна майстерність – це «синтез наукових знань, умінь, навичок методичного мистецтва і особистих якостей учителя».

Ю.Азаров, досліджуючи проблеми виховання, зазначає, що основою майстерності є знання закономірностей виховання дітей. Водночас В.Куценко вважає, що «педагогічну майстерність потрібно розглядати як цілісне соціально-психологічне утворення, що включає в себе певні взаємопов'язані та взаємозумовлені компоненти, які становлять специфічну систему» [4, с. 5].

Досліджуючи проблему педагогічної майстерності вчителя, Г.Хозяїнов акцентує увагу на тому, що неправомірно ототожнювати основи і сутність педагогічної майстерності. Автор робить висновки про те, що знання, вміння і навички педагога як складова основ педагогічної майстерності, можуть бути двох рівнів: набуті у процесі підготовки до професійної педагогічної діяльності та набуті у процесі професійної педагогічної діяльності. «Таким чином, – зазначає автор, – фундамент педагогічної майстерності, який необхідно сформувати, охоплює такі основні складові: особистість педагога, знання, педагогічний досвід». На цій основі він пропонує таке визначення:

«Майстерність педагога у навчанні – це високе мистецтво здійснення навчальної діяльності на основі знань, особистісних якостей і педагогічного досвіду, що проявляється в комплексному розв'язанні завдань освіти, виховання, розвитку учня» [3, с. 60].

У загальному значенні педагогічна майстерність – це досконале, творче виконання вчителем професійних функцій на рівні мистецтва, результатом чого є створення

оптимальних соціально-психологічних умов для становлення особистості кожного учня, забезпечення високого рівня інтелектуального розвитку, виховання кращих моральних якостей, духовного збагачення школярів [5].

Висновки. Наведені приклади визначення сутності педагогічної майстерності дозволяють зробити висновок, що з цього питання у науковців ще немає однозначної думки. Одні автори вважають, що це якісні характеристики особистості, другі – що це система знань, умінь і навичок, треті об'єднують і те, й інше разом. Наведені визначення не виключають одне одного, а лише доповнюють та розширюють сутність означеного феномена. Узагальнення вітчизняного та зарубіжного досвіду дає можливість визначити педагогічну майстерність вчителя початкової школи як своєрідний сплав особистісної культури, знань і світогляду педагога, його всебічної теоретичної підготовки з досконалим володінням прийомами навчання й виховання, педагогічною технологією та передовим досвідом. Його діяльність ґрунтується на свідомому бажанні стати майстром педагогічної справи, переконанні в тому, що майстерність забезпечує не лише високу результативність праці, а й почуття задоволення, утвердження себе як фахівця високого гатунку.

Література:

1. Буняк Т.А. Розвиток педагогічної майстерності вчителя в системі особистісно орієнтованого навчання // Педагогічна майстерня. – 2011. – № 4. – С. 2-7.
2. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.В.Кривонос та ін.; за ред. І.А. Зязюна. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К: Вища шк., 2004. – 422 с.
3. Ковальчук В. Педагогічна майстерність педагога // Відкритий урок. – 2011. – № 2. – С.59-62.
4. Когут С.М. Професійне становлення вчителя // Педагогічна майстерня. – 2012. – № 5 (17). – С.2-9.
5. Молнар Т.І. Педагогічна майстерність: опорні конспекти / Т.І.Молнар. – Мукачево: МДУ, 2016. – 69 с.

**ПІДГОТОВКА
СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА
ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
УМОВАХ РОЗБУДОВИ
НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

Збірник матеріалів
Всеукраїнської з міжнародною участю
науково-практичної конференції

Видавництво ТОВ «Борисфен-про» м. Херсон, вул. П. Орлика, 15
т/ф: (0552) 42-02-19, 26-29-73
e-mail: borisfen-pro@ukr.net
www.borisfen-pro.ks.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої
продукції ХС № 76 від 02 квітня 2012 року

Підписано до друку 26.03.2018 р. Формат 60x90/8. Папір офсетний
Ум. друк. арк. 49,5. Тираж 200 прим. Вид. № 4. Зам. № 11.